

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої, виховної
та міжнародної діяльності

проф. Т.М. Димань

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія держави і права»

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 «Право»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалавр)
Факультет	Права та лінгвістики

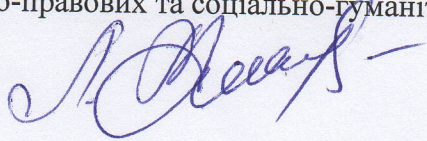
Робоча програма з навчальної дисципліни «Теорія держави і права» для здобувачів вищої освіти за напрямом підготовки 08 "Право", галузь знань 081 «Право», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач М.М. Терещук. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 16 с.

Розробник: Терещук М.М., кандидат юридичних наук, старший викладач

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін

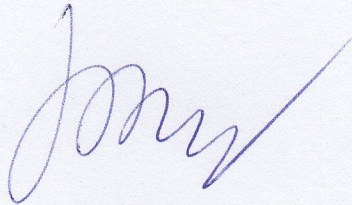
(Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін,
Доцент

Л.М. Мельник

Схвалено методичною радою факультету права та лінгвістики
(Протокол № 1 від «29» серпня 2019 р.)

Голова методичної ради, доцент

В.Д. Борщовецька

1. Опис навчальної дисципліни

Згідно з навчальним планом на 2019–2020 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Теорія держави і права» для денної форми навчання виділено всього 360 академічних годин (12 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 192 години (лекції – 98, практичні заняття – 98), самостійна робота студентів – 134 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників		Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS - 12		Базова	
Модулів - 4		Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		1-й	1-й
Курсова робота		Семестр	
Загальна кількість годин - 360		1-й -2-й	1-й -2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 10 СРС-10		Лекції	
		96 год.	24 год.
		Практичні	
		96 год.	20 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		98 год.	262 год.
		ІНДЗ: - 22 год.	
		Вид контролю: іспит	

Мета вивчення курсу - засвоєння базисних теоретичних положень про державу й право, закономірностей їхнього виникнення й функціонування; з'ясування основних понять, категорій й інститутів, що характеризують організацію й життєдіяльність сучасної держави й права, які використовуються в сучасному праві; уміння застосовувати методологію теорії держави й права до аналізу сучасних державно-правових процесів й явищ, у юридичній практиці; формування наукового світогляду, правосвідомості про роль і місце держави й права в регулюванні суспільних відносин.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Обов'язкова навчальна дисципліна «Теорія держави і права» є базовою для бакалаврів.

3. Очікувані результати навчання

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН 2.	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
РН7.	Скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.
РН8.	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
РН9.	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
РН17	.Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
РН18.	Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
РН19.	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
РН20.	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія держави і права в системі суспільних наук

Тема 1. Поняття і система юридичної науки.

1. Загальнотеоретичні юридичні науки.
2. Базові галузеві і міжгалузеві юридичні науки.
3. Спеціальні юридичні науки. Міжнародно-правові юридичні науки.
4. Місце юридичної науки в системі суспільних наук.

Тема 2. Загальна теорія держави і права як фундаментальна наука.

1. Функції загальної теорії держави і права як науки. Зміст онтологічної (пізнавальної), евристичної (винахідної), прогностичної, виховної, методологічної, ідеологічної та практично-прикладної функцій держави і права.
2. Склад теорії держави та права.
3. Методологія державно-правових явищ.

4. Теорія держави і права як фундаментальна, базова, загальна, методологічна наука. Методи пізнання загальної теорії держави та права.

Змістовий модуль 2. Теорія держави

Тема 3. Походження держави.

1. Теорія еліт.
2. Теорія "держави загального благоденства".
3. Теорія конвергенції.
4. Космічна теорія виникнення держави.

Тема 4. Поняття, сутність та основні ознаки держави. Функції держави

1. Значення поняття держави в юриспруденції (історичний генезис розуміння поняття держави).
2. Розмаїття поглядів на визначення держави.
3. Поняття держави в широкому та вузькому розумінні.
4. Держава в юридичному, соціологічному, біологічному та нормативному аспектах.
5. Визначення сутності держави — класовий та загальносоціальний підходи.

Тема 5. Держава у політичній системі суспільства

1. Співвідношення політичної та державної влади.
2. Механізм політичної влади та опозиції.
3. Місце і роль держави у політичній системі та здійснення державної влади.
4. Об'єднання громадян у політичній системі суспільства: поняття, види та засади їхньої діяльності.
5. Поняття громадської організації та її види.
6. Загальна характеристика політичних партій, види та функції політичних партій.

Тема 6. Форма держави

1. Унітарні держави з автономним утворенням.
2. Республіка та монархія як форма державного правління: їхня сутність та сучасні різновиди.
3. Форми міждержавних утворень (імперія, конфедерація, співдружність, співтовариство, регіональні, економічні, політичні, військові та інші союзи) їхня відмінність від унітарної та федеративної держави.
4. Розвиток категорії "форми держави" в політично-правовій думці.

Тема 7. Механізм і апарат держави

1. Система державних органів України.
2. Глава держави.
3. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади.
4. Контрольно-наглядові органи.
5. Механізм держави та місцеве самоврядування.

Тема 8. Типологія держав

1. Формацийний та цивілізаційний підходи до типології держави.

2. Поняття формаційного підходу до типології держави.
3. Суспільно-економічна формація.

Змістовий модуль 3. Права людини і громадянина. Правова система

Тема 9. Соціальна правова держава

1. Особливість принципу верховенства права у правовій державі. Сутність і мета розподілу влади.
2. Значимість взаємної відповідальності людини і держави, регулювання суспільних відносин на основі загально-дозвільних принципів, юридична захищеність особи, високо значиме становище у суспільному житті судових органів.
3. Висока правова культура громадян, наявність у них юридичних знань.
4. Межі правового впливу держави на суспільне життя.
5. Конституційні основи та головні напрямки будівництва правової держави в Україні.

Тема 10. Загальне вчення про демократію

1. Демократія і самоврядування.
2. Демократія як загальнолюдська цінність.

Тема 11. Права людини і громадянина

1. Основні права людини.
2. Громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні, екологічні права.
3. Основні напрямки розвитку прав особи у державах соціальної демократії.
4. Основні права дитини.
5. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина за Конституцією України.

Тема 12. Загальне вчення про право

1. Історична школа права.
2. Концепція позитивізму у праві.
3. Психологічна теорія походження права та інші.
4. Об'єктивна необхідність права і його взаємозв'язок з державою, політикою, економікою.

Тема 13. Правова система і система права. Система законодавства і систематизація законодавства

Загальна характеристика галузей права: конституційного, адміністративного, цивільного, господарського, земельного, фінансового, екологічного, житлового, сімейного, сільськогосподарського, соціально-забезпечувального, кримінально-процесуального, цивільно-процесуального, господарсько-процесуального, виправно-

Змістовий модуль 4. Норми права. Правореалізація. Юридичні процеси.

Тема 14. Норми права у системі соціальних норм

1. Політичні норми.
2. Норми громадських об'єднань (корпоративні норми).
3. Технічні та естетичні норми.
4. Релігійні норми.
5. Соціальні норми як загальні правила поведінки людей у суспільстві, що зумовлені об'єктивними закономірностями і забезпечені різноманітними засобами соціального впливу.

Тема 15. Правотворчість

1. Відмінність нормативно-правових актів від індивідуальних актів (актів застосування).
2. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі й за колом осіб.
3. Чинність нормативно-правових актів.
4. Пряма, зворотна, переживаюча дія нормативно-правових актів.

Тема 16. Правовий акт. Нормативно-правовий акт.

1. Конституція — основний закон громадянського суспільства і держави.
2. Види законів.

Тема 17. Правовідносини. Юридичні факти

1. Правоздатність і дієздатність суб'єктів правовідносин.
2. Правовідносини як форма існування й реалізації прав і обов'язків.
3. Індивідуальний характер правовідносин.
4. Забезпеченість правовідносин захистом державного примусу

Тема 18. Правовий статус особи, народу, держави

1. Поняття права як загальносоціального явища.
2. Держава і правовий статус особи.
3. Суспільство, особа, держава.

Тема 19. Реалізація норм права. Правозастосування

1. Використання норм права.
2. Виконання приписів норм права.
3. Дотримання норм права.
4. Засоби забезпечення належної реалізації права.
5. Застосування норм права як особлива форма його реалізації.
6. Юридичні колізії і способи їх вирішення.

Тема 20. Тлумачення норм права

1. Поняття і необхідність тлумачення права.
2. Сутність тлумачення-з'ясування, тлумачення-роз'яснення.

Тема 21. Правова і правомірна поведінка. Правопорушення. Юридична відповідальність

1. Обставини, що виключають юридичну відповідальність.
2. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.
3. Необхідна оборона і крайня необхідність.
4. Презумпція невинуватості як гарантія прав людини та громадянина.
5. Юридична відповідальність і державний примус.

Тема 22. Законність. Правопорядок

1. Конституційні гарантії законності.
2. Суспільний та правовий порядок.

3. Сутність правопорядку, його характерні риси.
4. Структура, функції та принципи правопорядку.
5. Взаємозв'язок правопорядку і законності.
6. Законність, правопорядок і дисципліна.

Тема 23. Правосвідомість. Правова культура

1. Правовий нігілізм, причини його виникнення, форми, вплив на стан режиму законності, реалізацію та забезпечення прав і свобод громадян.
2. Правові погляди і принципи.

Тема 24. Правове регулювання і його механізм

1. Правове регулювання як владний вплив держави з допомогою всіх юридичних засобів на суспільні відносини з метою їх розвитку.
2. Індивідуальні юридичні приписи, правовідносини, акти реалізації норм права.
3. Місце і роль держави у функціонуванні механізму правового регулювання відносин.
4. Механізм правового регулювання як система засобів правового впливу на всі суб'єкти суспільного життя, формування їхньої правової поведінки.

Тема 25. Правові системи світу

1. Іноземне законодавство, різновиди правових систем, римське та канонічне право - першопричини появи компаративістського (порівняльного) правознавства.
2. Напрямки розвитку (школи) порівняльного права.
3. Порівняльно-історичне, історико-філософське правознавство та "Вільне право".
4. Порівняльне право як метод вивчення права і напрям сучасної юридичної науки.
5. Значимість порівняльного правознавства для юридичної теорії і практики.
6. Порівняльне правознавство як ефективний засіб забезпечення досконалості національного права.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теорія держави і права в системі суспільних наук												
Тема 1. Поняття і система юридичної науки.	7	2	2			3		1				2

Тема 2. Загальна теорія держави і права як фундаментальна наука.	7	2	2			3		1				2
Разом - змістовий модуль 1	14	4	4			6		2				4
Змістовий модуль 2. Теорія держави												
Тема 3. Походження держави.	7	2	2			3		1	1			2
Тема 4. Поняття, сутність та основні ознаки держави. Функції держави	8	2	2			4		1	1			2
Тема 5. Держава у політичній системі суспільства	8	2	2			4			1			2
Тема 6. Форма держави	8	2	2			4		2	1			2
Тема 7. Механізм і апарат держави	8	2	2			4		2	1			2
Тема 8. Типологія держав	8	2	2			4		2	1			2
Разом – змістовий модуль 2	47	12	12			23		12	6			12
Змістовий модуль 3. Права людини і громадянина. Правова система												
Тема 9. Соціальна правова	7	2	2			3		1	1			2
Тема 10. Загальне вчення про демократію	7	1	2			4		1	1			2
Тема 11. Права людини і громадянина	6	1	2			3			1			2
Тема 12. Загальне вчення про право	8	2	2			4		2	1			4
Тема 13. Правова система і система права. Система законодавства і систематизація законодавства	8	2	2			4			1			2
Разом – змістовий модуль 3	36	8	10			18		4	5			12
Змістовий модуль 4. Норми права. Правореалізація. Юридичні процеси.												
Тема 14. Норми права у системі соціальних норм	8	2	2			4			1			2
Тема 15. Правотворчість	7	2	2			3		1	1			2
Тема 16. Правовий акт. Нормативно-правовий акт.	8	2	2			4		1	1			2

Тема 17. Правовідносини. Юридичні факти	8	2	2			4			1			4
Тема 18. Правовий статус особи, народу, держави	8	2	2			4			1			2
Тема 19. Реалізація норм права. Правозастосування	8	2	2			4		2				2
Тема 20. Тлумачення норм права	8	2	2			4		2				2
Тема 21. Правова і правомірна поведінка. Правопорушення. Юридична відповідальність	8	2	2			4		2				4
Тема 22. Законність. Правопорядок.	7	2	2			3			1			2
Тема 23. Правосвідомість. Правова культура.	8	2	2			4			1			2
Тема 24. Правове регулювання і його механізм	8	2	2			4			1			2
Тема 25. Правові системи світу	6	2	-			4		2	1			8
Разом – змістовий модуль 4	92	24	22			44		10	9			34
Модуль 2												
Усього годин	360	98	98		52	96	128	24	20		22	62

Зміст навчальної дисципліни

6.1. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття і система юридичної науки	2
2.	Загальна теорія держави і права як фундаментальна наука	2
3.	Походження держави	2
4.	Поняття, сутність та основні ознаки держави. Функції держави	2
5.	Держава у політичній системі суспільства	2
6.	Форма держави	2
7.	Механізм і апарат держави	2
8.	Типологія держав	2
9.	Соціальна правова держава	2
10.	Загальне вчення про демократію	2
11.	Права людини і громадянина	2
12.	Загальне вчення про право	2
13.	Правова система і система права. Система законодавства і систематизація законодавства	2
14.	Норми права у системі соціальних норм	2
15.	Правотворчість	2
16.	Правовий акт. Нормативно-правовий акт.	2
17.	Правовідносини. Юридичні факти	2
18.	Правовий статус особи, народу, держави	2
19.	Реалізація норм права. Правозастосування	2
20.	Тлумачення норм права	2
21.	Правова і правомірна поведінка. Правопорушення. Юридична відповідальність	2
22.	Законність. Правопорядок.	2
23.	Правосвідомість. Правова культура	2
24.	Правове регулювання і його механізм.	2

6.2. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	
1.	Поняття і система юридичної науки	3
2.	Загальна теорія держави і права як фундаментальна наука	3
3.	Походження держави	3

4.	Поняття, сутність та основні ознаки держави. Функції держави	4
5.	Держава у політичній системі суспільства	4
6.	Форма держави	4
7.	Механізм і апарат держави	4
8.	Типологія держав	4
9.	Соціальна правова держава	3
10.	Загальне вчення про демократію	4
11.	Права людини і громадянина	3
12.	Загальне вчення про право	4
13.	Правова система і система права. Система законодавства і систематизація законодавства	4
14.	Норми права у системі соціальних норм	4
15.	Правотворчість	3
16.	Правовий акт. Нормативно-правовий акт.	4
17.	Правовідносини. Юридичні факти	4
18.	Правовий статус особи, народу, держави	4
19.	Реалізація норм права. Правозастосування	4
20.	Тлумачення норм права	4
21.	Правова і правомірна поведінка. Правопорушення. Юридична відповідальність	4
22.	Законність. Правопорядок.	3
23.	Правосвідомість. Правова культура	4
24.	Правове регулювання і його механізм.	4
25.	Правові системи світу	4

6.3. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Теми рефератів (презентацій)

1. Функції юридичної науки
2. Предмет загальної теорії держави і права
3. Теорія права і держави в системі юридичних наук.
4. Місце загальної теорії держави і права в системі суспільних наук
5. Методологія дослідження теорії держави і права
6. Концепції (теорії) походження держави
7. Ознаки, структура публічної влади первіснообщинного ладу
8. Основні закономірності виникнення держави.
9. Ознаки держави, які відрізняють її від самоврядування первісного ладу
10. Поняття держави, основні ознаки.
11. Поняття та види функцій держави.
12. Порівняльна характеристика внутрішніх і зовнішніх функцій держави.

13. Поняття та ознаки політичної влади
14. Поняття та елементи політичної системи суспільства
15. Місце і роль держави у політичній системі та здійсненні державної влади
16. Форми держави і її структурні частини.
17. Форми правління: поняття, види.
18. Форми державного устрою: поняття, види.
19. Поняття і класифікація політичних режимів.
20. Ознаки права
21. Поняття і види систематизації нормативних актів.
22. Поняття і види правопорушень, його ознаки.
23. Юридична відповідальність та її види.
24. Співвідношення норми права і моралі.
25. Поняття й ознаки правової норми.
26. Структура правових норм.
27. Види правових норм.
28. Правотворчість: поняття, види.
29. Стадії правотворчого процесу.
30. Поняття джерел права.

1. Засоби навчання

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; лабораторних досліджень; конференцій; ділових та рольових ігор.

2. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль з предмету «Теорія держави в права» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та

модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

3. Засоби оцінювання результатів навчання

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є тести.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модуль-ний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до написання курсових робіт з дисципліни «Теорія держави і права» / Для студентів денної та заочної форми навчання / Терещук М.М. – Біла Церква, 2015. - 32 с.
2. Теорія держави і права: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання (з елементами кредитно-модульної технології організації навчального процесу) / Терещук М.М. – Біла Церква, 2011. – 31 с.
3. Збірник завдань для самостійної роботи з навчальної дисципліни Теорія держави і права. Для студентів денної та заочної форм навчання (за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Ч.1 / Терещук М.М.– Біла Церква, 2014. – 43с.
4. Збірник завдань для самостійної роботи з навчальної дисципліни Теорія держави і права. Для студентів денної та заочної форм навчання (за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Ч.2 / Терещук М.М.– Біла Церква, 2015. – 53с.
5. Збірник тестових завдань з навчальної дисципліни Теорія держави і права. Для студентів денної та заочної форм навчання (за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Ч.1 / Терещук М.М.– Біла Церква, 2014. – 43с.
6. Збірник тестових завдань з навчальної дисципліни Теорія держави і права. Для студентів денної та заочної форм навчання (за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Ч.2 / Терещук М.М.– Біла Церква, 2015. – 64с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2018. – 320 с.
2. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2016. – 270 с.
3. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2017. – 296 с. – (Бібліотека студента).
4. Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Копиленко О.Л., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2018. – 688с.
5. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2016. – 127 с.
6. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові

конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 400 с.

7. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К.: КНТ, 2014. – 320 с.
8. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2017. – 336 с.
9. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К.: ТЕКСТ, 2018. – 188с.